

IDR

Romanian Diplomatic Institute

MEDITERANA DE EST ȘI ORIENTUL MIJLOCIU DUPĂ CĂDEREA REGIMULUI ASSAD ÎN SIRIA

Între oportunități de cooperare și provocări regionale

Dragoș C. Mateescu

Policy Paper nr. 42/2025

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

Mediterana de Est și Orientul Mijlociu după căderea regimului Assad în Siria - între oportunități de cooperare și provocări regionale

Dragoș C. Mateescu

Cercetător

Institutul Diplomatic Român

ABSTRACT: Studiul tematic propune o analiză a evoluțiilor posibile pe arena internațională, având ca epicentru Mediterana de Est și Orientul Mijlociu, după căderea regimului Assad în Siria. Autorul abordează acest subiect testând ipoteza că, deși influența unor state individuale pare a crește în regiune (ex. Israel, Turcia), căderea regimului Assad a deschis și oportunități pentru continuarea unor proiecte regionale majore, și chiar inițierea altora noi. Este vorba în primul rând despre coridorul logistic India-Middle East-Europe (IMEC), dar și conexiunea prin cablu electric dintre Israel, Cipru, Creta și Grecia continentală. Aceste proiecte sunt tratate analitic drept variabile independente, care pot determina decisiv postura strategică și politicile actorilor statali și non-statali din regiune și chiar din afara ei. Evitând să ofere la final sugestii privind politicile actorilor implicați, tocmai pentru că nu abordează subiectul din perspectiva unor state anume, autorul concluzionează studiul tematic oferind, totuși, un răspuns la interogația principală. Acesta este construit, pe baza datelor furnizate, pentru a evidenția atât oportunitățile de cooperare, cât și posibilele provocări din regiunea Orientului Mijlociu și a Mediteranei de Est în era post-Assad.

CUVINTE CHEIE: Siria, Orientul Mijlociu, Mediterana de Est, Turcia, Israel, Uniunea Europeană, Statele Unite ale Americii, cooperare.

INTRODUCERE

Căderea regimului de la Damasc și fuga lui Bashar al-Assad la Moscova, în decembrie 2024, coroborată cu loviturile date de Israel organizațiilor Hamas în Gaza și Hezbollah în Liban, par a marca sfârșitul influenței ruso-iraniene în regiune sau măcar începutul acestui sfârșit. În mai multe cercuri analitice și politice s-a născut percepția că Turcia ar fi printre câștigătorii de pe urma acestor evoluții. Astfel, sprijinul acordat de Ankara rebelilor sunniți victorioși la Damasc ar însemna automat și subordonarea conducerii siriene post-Assad față de agenda turcă de securitate regională. O altă percepție împărtășită de unii observatori este că Israelul, sprijinit de SUA, va fi un alt actor decisiv în regiune, mai ales după aparenta eliminare a amenințărilor reprezentate de organizațiile Hamas în Gaza și Hezbollah în Liban. În această logică, s-ar prefigura o situație în Orientul Mijlociu în care Iranul și Rusia încetează să mai reprezinte o amenințare, iar Turcia, Israelul, Statele Unite, precum și aliații arabi ai SUA din regiune, devin actorii principali.

APARATUL ANALITIC

Studiul de față abordează critic această construcție logică, adresând următoarea *întrebare*: Favorizează căderea regimului Assad o creștere decisivă a influenței unor state individuale sau, mai degrabă, creează condiții pentru progrese semnificative în ce privește unele proiecte de cooperare regională? Întrebarea este importantă pentru că se referă atât la evoluții viitoare importante în Orientul Mijlociu, cât și la comportamentul față de acestea al unor actori cu interese ce se extind dincolo de zona geografică indicată aici. Răspunsul la această întrebare ar putea influența și atitudinea guvernelor europene față de partenerii din regiune.

Pentru a construi răspunsul la întrebarea principală, pornesc de la testarea *ipotezei* că, deși influența unor state individuale va crește în Orientul Mijlociu și Mediterana de Est, căderea regimului Assad a deschis și oportunități pentru continuarea unor proiecte regionale majore, și chiar inițierea altora noi. Este vorba despre coridoare logistice de anvergură globală, precum și

despre exploatarea rezervelor de gaze naturale din estul Mediteranei. Astfel de oportunități atrag deja interesul unor actori statali și non-statali și, cu siguranță, vor modela influența statelor din regiune și chiar din afara acesteia. În aceste condiții, capacitatea unor actori precum Turcia sau Israel de a-și impune propriile agende politice poate depinde de felul, cooperant sau nu, în care vor alege să se implice în proiectele și oportunitățile de dezvoltare din zona Orientului Mijlociu și a Mediteranei de Est.

Suma factorilor de mai sus și a actorilor implicați, tratată în cadrul analitic drept *variabila independentă*, ar putea determina mai degrabă diluarea influenței unui singur stat sau a unui grup restrâns de state. Interesele altor țări din regiunea extinsă, armonizate cu cele ale SUA, dar și ale Uniunii Europene, ar putea prevala (*variabila dependentă*). În acest context, studiul de față explică faptul că, de exemplu, Ciprul pare a deveni o piesă din ce în ce mai importantă în politica regională, reprezentând o punte terestră importantă pentru lanțurile logistice și rețelele energetice est-vest. Având în vedere că stabilitatea și prosperitatea insulei depinde de sprijinul extern, la fel ca și reconstrucția Siriei, este probabil ca Occidentul (SUA, UE) și partenerii săi arabi, împreună cu Israelul, să impună până la urmă o agendă minimală dar comună, atât în Siria, cât și în Cipru. Rezultatul ar putea fi o politică occidentală relativ integrată față de această zonă cu importanță geostrategică. Rămâne de văzut dacă regimurile actuale de la Ankara și Ierusalim vor alege să participe la concepția și implementarea acestei agende, în logica cooperării regionale sau vor alege să o submineze. Guvernele celor două țări au actualmente agende aparent divergente, dar proiectele actuale din regiune pot încuraja și cooperarea.

Orientul Mijlociu și Mediterana Orientală reprezintă o zonă de legătură între economii și culturi dintre cele mai diverse. Dacă legăturile comerciale există încă din zorii umanității, epoca modernă a adus și transferuri energetice, pe uscat și maritime. În ultimii ani, s-au descoperit și zăcăminte importante de gaze naturale în bazinul oriental al Mării Mediterane. Acestea măresc potențialul energetic al regiunii pentru statele riverane, dar și pentru continentul european, unde se depun eforturi pentru eliminarea dependenței față de Federația Rusă și față de alte state cu regimuri autoritare ostile Occidentului, inclusiv Iranul. Pornind de la aceste aspecte, studiul tematic abordează întrebarea principală concentrându-se pe două domenii esențiale: (1) coridoarele logistice majore care traversează regiunea; (2) resursele energetice din estul Mediteranei. Textul este structurat pe aceste domenii pentru a evidenția

rolul diferiților factori și actori, oferind în final concluzii ca răspuns la întrebarea principală adresată aici.

1. CORIDORUL SUDIC ȘI INDIA-MIDDLE EAST-EUROPE ECONOMIC CORRIDOR (IMEC)

Războiul Rusiei împotriva Ucrainei și, în general, comportamentul agresiv al Rusiei din ultimul deceniu a închis coridorul de nord, care trece pe teritoriul său pentru a lega Asia de Europa. Coridorul median, pe de altă parte, este monopolizat de China prin uriașul său proiect *Belt and Road Initiative* (BRI). Coridorul sudic este singurul disponibil pentru comerțul mondial fără interferențe dinspre Moscova și Pekin, pe ruta clasică prin strâmtoarea Bab-el-Mandeb, Marea Roșie și Canalul Suez. Însă acesta este insuficient, suferind de pe urma blocajelor logistice din Canalul Suez și, acum, inclusiv din cauza problemelor de securitate din zona Bab-el-Mandeb. Rebelii houthi șiiți din Yemen atacă navele cargo care trec prin strâmtoare, iar Iranul a salutat repetat aceste atacuri, calificându-le drept succese înregistrate în lupta de rezistență împotriva Occidentului generic.

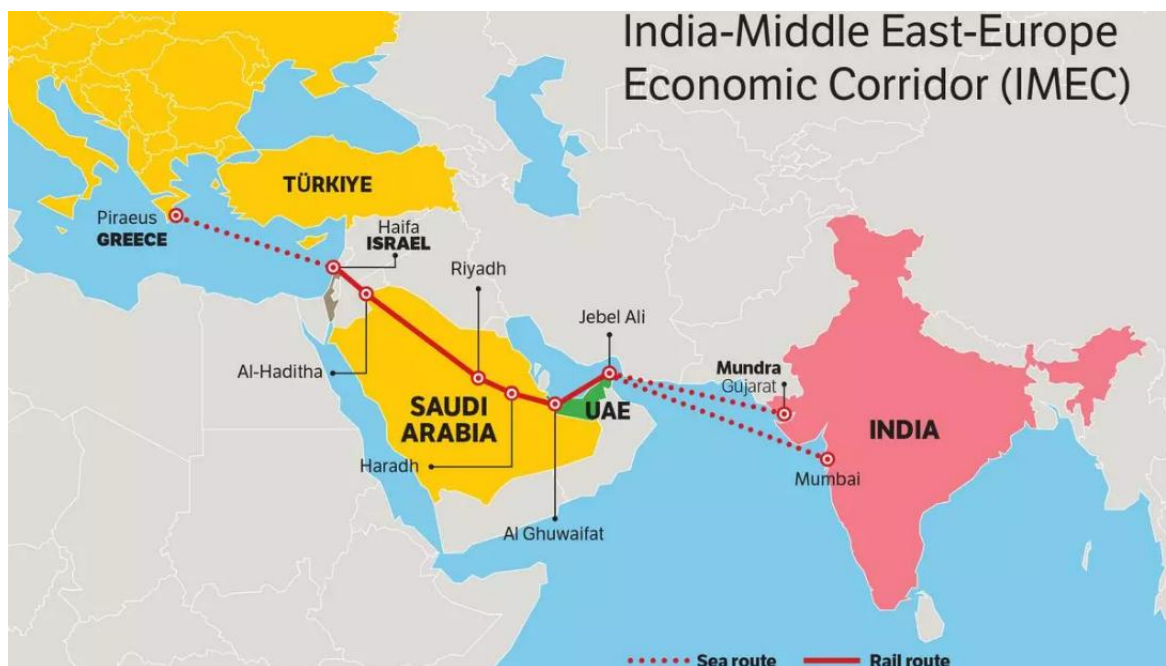
Traficul de mărfuri prin coridorul sudic, estimat la circa 15% din întregul global înainte de octombrie 2023, a scăzut astăzi la mai puțin de jumătate (Banca Mondială 2024). La această diminuare dramatică contribuie nu doar amenințarea rebelilor, ci și faptul că problemele de securitate pe care le creează au forțat creșterea enormă a prețurilor asigurărilor pentru și pentru vasele cargo. Mai mult, odată cu scăderea traficului s-a redus drastic și volumul taxelor de tranzit, iar statele din regiune, mai ales Egiptul, înregistrează pierderi de miliarde de dolari americani (Diakun 2024; Eavis și Alderman 2024; Shadi 2024).

În acest context, a căpătat anvergură proiectul *India-Middle East-Europe Economic Corridor* (IMEC), o legătură comercială concepută pentru a integra și eficientiza liniile de transport și comunicații dintre Asia (India), Orientul Mijlociu și Europa. IMEC nu reprezintă o alternativă, ci este complementar la ruta clasică din coridorul sudic, prin Marea Roșie și Canalul Suez. Este considerat util atât acum, ținând cont de insecuritatea din strâmtoarea Bab-el-Mandeb, cât și pentru viitor din cauza traficului din ce în ce mai aglomerat prin Canalul Suez (Rizzi 2024). În plus, IMEC ar avea și un efect politic, oferind stimulente puternice pentru pacificarea și stabilizarea Orientului Mijlociu. Ruta sa terestră trece prin Emiratele Arabe Unite (EAU, portul Jebel Ali), Arabia Saudită, Iordania și Israel (portul Haifa). Corelat cu

implementarea Acordurilor Abraham, inițiate de către prima administrație Trump în 2020, IMEC ar putea contribui la inaugurarea unor forme de cooperare benefice pe termen lung pentru țările din regiune care aleg să participe și să investească în proiect, în locul subminării sale. Nu în ultimul rând, proiectul este promovat cu intensitate de către India, tocmai pentru că ar asigura conexiunea mai bună și mai rentabilă a uriașei sale economii la piețele din zona Orientului Mijlociu și la piața comună europeană. Timpul necesar tranzitului de mărfuri pe ruta Mumbai-Pireus s-ar reduce cu aproximativ 40%, iar costurile cu 30%, inclusiv cheltuielile asociate riscurilor (Khatrı 2023).

Un Memorandum de Înțelegere pentru demararea investițiilor și lucrărilor din cadrul IMEC a fost semnat la *summit*-ul G20 din 9 septembrie 2023 de la New Delhi de către India, SUA, Arabia Saudită, Franța, Germania, Italia și Uniunea Europeană (Casa Albă 2023; Akdemir și Ivri Ada 2023). La ora actuală, implementarea suferă, mai ales din cauza intervenției Israelului în Gaza, dar s-au făcut și progrese importante atât în partea dinspre Marea Mediterană, cât și în est, către EAU (Hussain și Malik 2024).

Coridorul se va constitui din conexiuni portuare de mare capacitate între linii maritime, căi ferate și autostrăzi. La acestea se vor adăuga cabluri terestre și submarine de electricitate și de comunicații digitale, precum și câmpuri interconectate de panouri solare. Scopul declarat al acestui efort nu este doar să îmbunătățească eficiența comerțului global, ci să contribuie și la securitatea energetică a actorilor participanți. În plus, IMEC promite să fie mult mai eficient decât alte alternative, inclusiv BRI, pentru că include segmente maritime mai lungi și se va baza pe tehnologii avansate, energie verde și infrastructură digitală. Va fi însoțit și de conducte și alte instalații pentru transferul hidrogenului verde și albastru dinspre India către Europa, trecând prin Golf, unde există un potențial important de producție, mai ales în Arabia Saudită și EAU (Heinemann *et al.* 2022). În final, un detaliu crucial este că IMEC nu conține capcanele îndatoririi statelor participante către finanțatori chinezi (Condon 2023; Nizhizawa 2023) sau legate de administrarea ineficientă a investițiilor și mai ales a riscurilor, cum este cazul în proiectul BRI (Clark 2023).

Sursa: Gilani 2023.

Deși conflictul din Fâșia Gaza a întârziat IMEC, lucrările de modernizare ar urma să se reia pe legătura feroviară dintre Emiratele Arabe Unite și Israel, iar portul Haifa este în proces de extindere sub administrarea unui consorțiu israeliano-indian. Consorțiul a câștigat contractul după ce, aparent la presiunile Pentagonului, Israelul a renunțat la colaborarea pe această temă cu firme chineze. Astfel de evoluții, inclusiv progresul în ce privește IMEC, sunt facilitate și recenta îmbunătățire a cooperării dintre Israel și India, marcată prin creșterea fără precedent a schimburilor comerciale bilaterale și prin contribuția industriei de armament israeliene la securitatea Indiei (Markey și Youssef 2022).

Atitudinea principalilor actori din regiunea extinsă a Mediteranei Orientale față de IMEC

India este la ora actuală locomotiva IMEC, iar guvernul condus de prim-ministrul Narendra Modi este foarte activ în relația cu partenerii de pe traseul său. În septembrie 2024, reprezentanții Indiei și ai **Emiratelor Arabe Unite (EAU)** au semnat la Mumbai un memorandum pentru realizarea coridorului de comerț virtual India-EAU (*India-UAE Virtual Commerce Corridor*) prin digitalizarea masivă a serviciilor administrative și logistice care operează între cele două țări. Iar această investiție, de zeci de miliarde de dolari americani, este

concepută ca un segment logistic esențial pentru funcționarea eficientă a IMEC (Chaudhury 2024; FE Business 2024).¹

Sprijinul SUA este de asemenea important. Administrația Biden a văzut de la bun început IMEC drept un răspuns firesc la monopolizarea coridorului median de către China prin BRI. În plus, el este și o oportunitate pentru implicarea profitabilă, la scară mare, a unor companii americane, mai ales cele specializate în logistică și comerț internațional. După preluarea puterii la Casa Albă de către administrația Trump, angajamentul SUA pentru coridor pare chiar să se intensifice, la fel ca și cel al **Franței**. Recent, prim-ministrul indian, Narendra Modi, a vizitat Washington și Paris, unde proiectul a primit sprijinul explicit și chiar entuziast din partea președinților american și francez. Donald Trump a declarat că „SUA și India vor lucra împreună pentru a construi una dintre cele mai mărețe rute comerciale din întreaga istorie” (Roy 2025; Pareek 2025).

Acest sprijin crescând se explică și prin valoarea strategică a IMEC pe scena politică regională și globală. În primul rând, proiectul face din **Israel** un actor și mai important decât era deja în Orientul Mijlociu, iar acesta pare a fi un alt motiv pentru care administrația Trump a reconfirmat și chiar a mărit angajamentul SUA față de ruta comercială. În al doilea rând, IMEC poate juca și rolul de referință pentru aprecierea felului în care alți actori din regiune se aliniază la politica SUA. Coridorul merge direct dinspre est spre vest prin Peninsula Arabică și astfel nu poate trece prin țări precum Oman, Qatar, Egipt, Iran sau Turcia (Ghanem și Sánchez-Cacicedo 2024, p. 3). Inșă, dacă Iranul iese repede din calcule privind cooperarea cu Occidentul și cu Israelul, rutele pe uscat prelungite prin Egipt sau Turcia ar crea costuri mult prea mari, iar tranzitul de mărfuri ar lua și mai mult timp. Acestea sunt argumente simple și întemeiate în favoarea rutei actuale, directe.

Președintele Recep Tayyip Erdoğan s-a manifestat însă cu ostilitate, amenințând că „nu va exista niciun coridor fără **Turcia**” (Soylu 2023). Ankara preferă în schimb implicarea în realizarea Drumului Dezvoltării (DD), inițiat de **Irak**. Acesta presupune finalizarea construcției imensului port irakian Faw din Golful Persic și modernizarea căilor rutiere și feroviare, precum și a rețelelor de telecomunicații de la acest port către frontiera cu Turcia și apoi către Caucaz, spre nord și Europa, spre vest. Inițierea DD a fost făcută prin semnarea la

---

¹ Vezi și The Times of India. 2024. India-UAE launches virtual trade corridor to enhance ease of doing business”, *The Times of India*, 11 septembrie. <https://timesofindia.indiatimes.com/business/india-business/india-uae-launches-virtual-trade-corridor-to-enhance-ease-of-doing-business/articleshow/113256441.cms> (accesat 6 februarie 2025).

Bagdad, în aprilie 2024, a unui memorandum de către reprezentanți ai guvernelor din **Irak, Turcia, Qatar și EAU**. Se apreciază că investițiile vor fi de peste 17 miliarde de dolari americani, însă riscurile sunt importante. Este vorba, totuși, de un coridor logistic prin teritoriul irakian, unde sunt frecvente conflictele dintre diferite grupări islamiste, šiite și sunnite, cu autoritățile statului irakian. **Arabia Saudită**, inițial implicată, s-a retras între timp, principalii finanțatori rămânând acum Qatar și EAU. Drumul Dezvoltării rămâne însă problematic întrucât ar expune vasele cargo care ar alege acest traseu la amenințarea iraniană din Golful Persic. Dincolo de aceste detalii, ruta nu este de fapt o alternativă la IMEC, ci o variantă prin și către nord, mai scumpă pentru că parcurge predominant uscatul, deserving doar piețele mai mici din Caucaz și nu marea piață comună europeană sau cele din Orientul Mijlociu.

În ciuda unor poziții publice uneori ostile față de IMEC, celelalte state din regiune par a fi înțeles că pot obține avantaje importante prin conectarea lor la ruta India-Europa. Calea Ferată a Golfului, cunoscută ca *Gulf Railway* sau *Gulf Cooperation Council (GCC) Railway* este un proiect al Consiliului de Cooperare a țărilor din regiune (mai puțin Iran și Yemen). Atunci când va fi realizat, undeva în jurul lui 2030, proiectul *GCC Railway* va lega de IMEC rețelele feroviare din **Kuweit, Bahrein, Qatar și Oman**. Asta va transforma regiunea Golfului Persic, în conexiune cu IMEC, într-un *hub* logistic pivotal pentru comerțul global. Suferind din cauza scăderii traficului și a diminuării taxelor pe ruta clasică, prin Marea Roșie și Canalul Suez, **Egiptul** s-a reorientat și el către IMEC, lucrând acum la revitalizarea căii ferate prin Peninsula Sinai către nord-est (Gibon 2023; Saher 2024; Singh et al. 2024).

Turcia, Iranul și Yemenul rămân astfel singurele țări din regiune care nu participă la acest mare proiect regional, fiecare din motivele sale. Se distinge însă ostilitatea Ankarei, aliat formal al Occidentului, dar având propriile ambiții în Orientul Mijlociu și estul Mediteranei. Indiferent câtă influență va avea regimul actual din Turcia asupra Damascului post-Assad, este totuși greu de imaginat că ar putea determina **Siria** să se alinieze ostilității sale față de IMEC, atunci când va fi un stat funcțional. Ar fi chiar împotriva interesului de integrare regională, una care ar ajuta mult și reconstrucția Siriei. Iar **Statele Unite, Israelul, Uniunea Europeană** și ceilalți inițiatori și susținători ai IMEC nu par a fi intimidați de amenințări și vor continua implementarea coridorului. Lucrurile se complică, însă, în ceea ce privește exploatarea rezervelor de gaze naturale din regiune.

2. RESURSELE ENERGETICE DIN ZONA LĂRGITĂ A MEDITERANEI ORIENTALE

Prospecțiunile Noble Energy în 2010, validate ulterior de agenția SUA de cercetări geologice (USGS), indicau [cantități exploatabile în estul Mediteranei](#) de peste 6.000 de miliarde de metri cubi (mmc) de gaze naturale și peste 7 miliarde de barili de petrol (Mateescu 2024b). Cea mai mare parte din depozitele de gaze au fost localizate în apele teritoriale ale Egiptului, cu o evaluare de peste 2.000 mmc. Guvernul de la Cairo a construit și exploatează două mari platforme de lichefiere (*liquefied natural gas*, LNG), la Idku și Damietta. Acestea sunt la ora actuală singurele astfel de facilități din regiune. Ciprul are și el, în apele sale teritoriale, rezerve dovedite de peste 200 mmc și face progrese importante în ce privește un terminal flotant de lichefiere, denumit *Prometheus*. Acum, *Prometheus* este pe drumul către portul cipriot Vasilikos, după ce a pornit în decembrie de la un șantier naval din Shanghai. Este planificat să înceapă procesarea gazelor naturale undeva în primul trimestru din 2026 (Stylianou 2025).

Ciprul este singura țară membră a Uniunii Europene (UE) care nu este conectată la rețelele europene de energie, iar gazele din zona sa economică exclusivă ar asigura necesarul intern. Dar insula este vulnerabilă la politica Turciei via entitatea din nord, precum și la planurile Ankarei privind delimitarea zonelor economice exclusive (ZEE) în Mediterana Orientală, atât în relație cu Libanul, cât și cu noua conducere de la Damasc. Precedentul creat de ZEE Turcia-Libia (2019), care a dus la un diferend important cu Grecia și Egiptul, creează deja tensiuni suplimentare în regiune.

Totodată, importanța Ciprului crește odată cu realizarea, actualmente negociată cu partenerii economici, a Marelui Interconector Maritim (*Great Sea Interconnector*, GSI), un proiect care beneficiază de sprijinul SUA și pentru că presupune valorificarea gazelor din ZEE israeliană (Dalitis 2024). GSI beneficiază și de sprijinul UE, fiind inclus deja pe lista proiectelor de interes comunitar ca parte din *EuroAsia Interconnector*, ceea ce înseamnă posibilitatea finanțării unei bune părți din costurile aferente cu bani europeni.² Practic, este vorba despre un cablu care se va întinde pe 1.208 km, din Israel via Cipru până în Creta și

---

² Vezi și Directorate-General for Energy, „Commission participates in launch of EuroAsia Electricity Interconnector”, European Commission, Nicosia, 14 octombrie 2022, https://commission.europa.eu/news/commission-participates-launch-euroasia-electricity-interconnector-2022-10-14_en

Grecia continentală, capabil să transfere 1.000 MW de energie electrică între producătorii de electricitate pe bază de gaze lichefiate din Mediterana Orientală și Europa. S-ar putea ca Ciprul să devină astfel nu copilul sărac în energie al Uniunii, ci „salvatorul Europei”, cum se exprima un analist CEPA (Godwin 2025). GSI va complementa alimentarea Europei cu energie electrică printr-un alt cablu, deja planificat a conecta producătorii azeri cu UE, via Georgia, Marea Neagră și România.

Revenind la GSI, Israelul este direct interesat în realizarea sa pentru că ar facilita exportul propriului surplus. Au fost identificate rezerve importante în ZEE israeliană din Mediterana Orientală (cca. 1.000 mmc), iar companiile din domeniu deja exportă LNG procesat la cele două platforme egiptene (Mateescu 2024b). Prin cooperarea cu Egiptul, inimaginabilă în alte vremuri, Israelul poate astfel să contribuie la diversificarea surselor energetice ale UE, presată acum la rândul ei să facă această diversificare în urma agresiunii rusești din Ucraina. Statele europene și Uniunea s-au pregătit deja pentru acest scenariu, investind foarte mult în numeroase stații de lichefiere/gazificare în Grecia, Croația, Italia, Franța și Spania (Jallal 2024).

Trebuie adăugat faptul că asistăm și la o posibilă schimbare de paradigmă în domeniu. Importurile de LNG au crescut constant în ultimii ani. Ele au ajuns să reprezinte peste 40% din totalul gazelor naturale importate de UE în 2023, cu o scădere în 2024 de 19%, însă pe fondul reducerii consumului general cu 20%. Importurile de LNG din Rusia au scăzut dramatic de la 41% în 2021, la 18% în 2024. Locul Rusiei a fost luat de furnizori din SUA (45% din importurile de LNG ale UE în 2024), Algeria (11%), Qatar (10%), Norvegia (5%), Nigeria (4%) și procente mai mici din alte surse, în funcție de cererea și prețurile de pe piața europeană sau de temperaturile înregistrate.³ Un alt factor care determină schimbarea de paradigmă pare a fi disponibilitatea și politica exportatorilor. Doha, de exemplu, a negat la începutul acestui an că ar dori revitalizarea proiectului conductei care să transporte gaze naturale din Qatar către Turcia via Siria, după căderea regimului Assad de la Damasc, invocând posibile probleme de

---

³ Sursele pentru aceste cifre sunt Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare între Regulatorii din Energie (European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators, ACER), Analysis of the European LNG market developments: 2024 Market Monitoring Report, https://www.acer.europa.eu/monitoring/MMR/LNG_market_developments_2024 (accesat 25 februarie 2025); European Commission, Liquefied natural gas, https://energy.ec.europa.eu/topics/carbon-management-and-fossil-fuels/liquefied-natural-gas_en (accesat 25 februarie 2025); Institute for Energy Economics and Financial Analysis, Europe LNG Tracker, februarie 2025. <https://ieefa.org/european-lng-tracker> (accesat 25 februarie 2025).

securitate și logistice presupuse de conducte (Newsroom Türkiye 2025). În general, exportatorii par a înclina acum spre LNG, având în vedere scăderea costurilor acestui produs, din ce în ce mai disponibil, dar și costurile asociate cu construcția și întreținerea, dar și cu securitatea conductelor pe teritoriile parcurse de acestea.

Atitudinea principalilor actori față de exploatarea și exporturile de energie din regiunea extinsă a Mediteranei Orientale

Căderea regimului Assad și instalarea guvernului provizoriu condus de Ahmed Hussein al-Sharaa a deschis calea normalizării relațiilor dintre statele din regiune, în condițiile diminuării influențelor Iranului și Rusiei. **Israelul, Egiptul și Ciprul** au cele mai mari rezerve de gaze și capacitatea de a atrage în sprijinul planurilor lor alți actori. **SUA și UE** deja și-au exprimat acest sprijin, cu mai multe ocazii și în mai multe feluri, inclusiv prin investiții. La fel ca și în cazul IMEC, **Turcia** apare din nou în context ca variabilă interferentă.

Acum, în epoca post-Assad, se poate în sfârșit discuta despre delimitarea zonelor economice exclusive în estul Mediteranei prin negocieri care pot include și Damascul. Scopul principal nu este delimitarea în sine a zonelor, ci a drepturilor de proprietate pentru depozitele submarine de gaze confirmate la ora actuală, precum și pentru cele care ar fi descoperite și confirmate în viitor. Însă regimul de la Ankara, deranjat de faptul că nu este inclus în acordurile de delimitare și schemele de cooperare, a ales o politică de interferență agresivă.

Există deja precedentul din 2019, când **Turcia** a încheiat un acord de delimitare a zonei economice exclusive cu **guvernul libian de la Tripoli**. Acela a complicat lucrurile în regiune pentru că izola practic estul de restul Mediteranei. **Grecia și Egiptul** au răspuns printr-un acord bilateral un an mai târziu, în 2020, care contracara împărțirea turco-libiană. Atena și Nicosia acuză însă că acțiunile Ankarei la Marea Mediterană și la Marea Egee sunt corelate împotriva intereselor Greciei și ale Ciprului, părănd a se înscrie în cunoscuta doctrină *Mavi Vatan* (Patria Albastră). Aceasta ar fi fost adoptată de către regimul actual de la Ankara în spiritul a ceea ce unii descriu drept „neo-otomanism”. Așa cum avertiza un analist veteran turc încă de acum cinci ani (Çandar 2020), neo-otomanismul islamist și doctrina *Mavi Vatan*, sunt concepute parcă pentru a stimula „conflictul perpetuu” în regiune. Cele două concepte presupun extinderea intereselor Turciei pe largi porțiuni din mările ce înconjoară Peninsula Anatolia, astfel suprapunându-se cu zone maritime considerate de către Atena și Nicosia drept ale lor sau

neutre. În Mediterana Orientală, mai cu seamă, doctrina *Mavi Vatan* se extinde și la zona din jurul **entității turce din nordul Ciprului**, deși aceasta nu este recunoscută internațional decât de Ankara. Se blochează astfel discuțiile realiste despre drepturile celorlalte state din regiune, având acum în vedere și precedentul acordului turco-libian.

Cum **Uniunea Europeană** susține cauza Ciprului, ca stat membru în integritatea teritorială a insulei, politica Turciei adaugă noi puncte de fricțiune și în relația deja problematică cu Bruxelles. Interferența Ankarei irită și **Israelul și Egiptul**, deci și pe aliații lor de la Washington și din lumea arabă. Există astfel o mare probabilitate ca, în ciuda ambițiilor sale și a relației speciale cu noul regim de la Damasc, Turcia să fie până la urmă limitată în încercările sale de a influența evoluțiile din regiune. Deși șocurile produse la Casa Albă de noua administrație Trump pot aduce oricând orice fel de surprize, este greu de crezut că SUA va scădea sprijinul pentru **Israel** și pentru proiectele care pot ajuta pacea și stabilitatea în Orientul Mijlociu. Iar la Ierusalim s-au făcut deja pași importanți în această direcție.

Încă din 2010, Israelul a dezvoltat relații foarte strânse cu cele două state elenice, Grecia și Ciprul, formând ceea ce atunci s-a numit „**triunghiul energiei**”. Acesta se referă la cooperarea pentru exploatarea celor trei mari depozite de gaze dintre Cipru și Israel, respectiv Tamar, Afrodita și Leviatan. Turcia a tratat cu ostilitate această cooperare, pretinzând că ea nu ține cont de drepturile entității turce din nordul insulei. Acordul turco-libian din 2019 a pus apoi mai mult gaz pe foc. Răspunsul „**triunghiului energiei**” a fost extinderea cooperării regionale în cadrul Forumului Gazului din Mediterana de Est (**East Mediterranean Gas Forum, EastMed**). Carta constitutivă a Forumului a fost adoptată și semnată de către membri în septembrie 2020, iar sediul a fost stabilit la Cairo. Erau anii în care președinții Erdoğan și el-Sisi schimbau replici dure în public, cauzate și de sprijinul acordat Frăției Musulmane de liderul turc.

În cadrul EastMed, care inițial discuta planurile de cooperare pentru extinderea exploatărilor și exportului de gaze, **Israelul, Egiptul, Grecia și Ciprul** au fostacompaniate de **Iordania, Autoritatea Palestiniană, Italia, Franța** (din 2021) ca membre. **Uniunea Europeană** și **SUA** participă la reuniuni ca observatoare. Proiectul unei super-conducte pentru exportul gazelor către Europa a fost între timp abandonat datorită distanței uriașe și a costurilor implicate, dar au fost examinate diferite alternative. Așa s-a ajuns la varianta **Great Sea Interconnector (GSI)**, un proiect conceput inițial pentru a transfera energie produsă cu gaze din **spațiul maritim israelian** către **Grecia și Europa**. Un acord în acest sens a fost semnat în

decembrie 2024 de către cele două guverne, partea israeliană afirmându-și „susținerea totală” (Katimerini 2024). După multe discuții despre detalii contractuale, mai ales în ce privește implicarea autorităților guvernamentale din **Cipru**, s-a ajuns în februarie 2025 la un acord între Nicosia și un consorțiu condus de Chevron, care are acum licența pentru exploatarea din apele insulei. Acordul include terminalul flotant de lichefiere *Prometheus*, dar include acum și construirea unei conducte către **Egipt**, pentru ca gazul exportabil să fie prelucrat și în cele două stații de lichefiere de acolo. Un acord privind conducta și exploatarea ei a fost încheiat între Cipru și Egipt tot în februarie (Damaskinos 2025; Nedos 2025b).

Astfel, trebuie remarcat faptul că „triumphiul energiei” a devenit un „pătrat”, prin intrarea Egiptului în grupul țărilor din regiune direct interesate și cooperând foarte strâns pentru exploatarea și valorificarea resurselor proprii pe piețele lor dar și în Europa. În această cheie trebuie interpretat și un alt succes al cooperării greco-egiptene, respectiv GREGY. Este vorba despre conexiunea bi-direcțională prin cablu electric între **Egipt** și **Grecia** pentru transferul de energie eoliană către partea elenă, care are resurse de energie solară pe timpul zilei, dar deficit pe timpul nopții. Egiptul poate furniza această energie la prețuri convenabile din câmpuri eoliene care urmează a fi construite în zona deșertică din nord-vestul țării. Proiectul este executat de către concernul grecesc Copelouzos și a fost inclus sub numele de *GREGY-Elica Interconnector* pe lista proiectelor prioritare ale Comisiei Europene (Aposporis 2024).

Turcia, care nu a fost inclusă în astfel de scheme de cooperare pentru că pur și simplu nu o ajută situarea geografică, a reacționat încă din decembrie 2024. Cu ocazia primei vizite a noului lider sirian la Ankara, au fost inițiate discuții cu privire la un tratat turco-sirian de delimitare a frontierei maritime între cele două țări (Fay 2024). Mass media turcă, majoritar subordonată regimului Erdoğan, a abordat cu multă stridență anunțul despre discuțiile respective, sugerând și că delimitarea turco-siriană ar putea afecta planurile și investițiile celorlalte state din regiune. Prin urmare, în ianuarie 2025, Grecia și Ciprul au reacționat în cadrul UE, solicitând insistent ca eliminarea în viitor a sancțiunilor Uniunii pentru Siria să fie condiționată. Printre condiții sunt cele privitoare la posibilitatea încheierii de către Damasc a unui acord maritim cu Ankara, fără a lua în considerare interesele Ciprului și ale Greciei. Iar Comisia Europeană pare să fi luat aceste aspecte în considerare (Voudouri 2025).

CONCLUZII ȘI CONTEXT

Acest studiu tematic a pornit de la întrebarea dacă sfârșitul regimului Assad în Siria favorizează o creștere decisivă a influenței unor state individuale sau, mai degrabă, creează condiții pentru progrese semnificative în ce privește unele proiecte de cooperare regională. Întrebarea vine în contextul percepției inițiale printre analiști că Israelul, sprijinit de SUA, dar și Turcia, vor deveni factori decisivi în regiune, pe fondul diminuării influenței Siriei și Rusiei. Analiza de față a introdus în ecuație planuri importante de dezvoltare regională, care au un impact global, stârnind interesul multor alți actori din regiunea Orientului Mijlociu și a Mediteranei de Est, dar și dincolo de aceasta.

Datele prezentate aici sugerează că, mai degrabă, chiar aceste proiecte de cooperare regională pot fi determinante pe termen mediu și lung, și nu ambițiile ideologice și geostrategice ale unor state individuale. Proiectele favorizează implicarea majorității statelor din această geografie, dar și a unor actori statali și non-statali din afara ei. Mai mult, o astfel de mobilizare ar putea, de fapt, să limiteze încercările Turciei, Israelului sau ale alți actori individuali de a-și impune propriile agende unilaterale.

Israelul este interesat direct de realizarea IMEC și GSI, fiind implicat în ambele proiecte. Cu sprijin american, poate beneficia și de cooperarea partenerilor arabi din regiune, chiar dacă va persista problema Gaza. Cooperarea este mai benefică pentru toți actorii implicați și proiecte precum IMEC și GSI o încurajează, mai ales prin corelare cu Acordurile Abraham. Aceasta poate duce, în final, inclusiv la rezolvarea chestiunii palestiniene într-o formă satisfăcătoare pentru toate părțile interesate. Perspectiva unui statut special pentru Arabia Saudită în relația cu SUA ar putea încuraja și cooptarea acestei monarhii influente. Echipa pentru Orientul Mijlociu de la Casa Albă și Donald Trump însuși nu pierd nicio ocazie de a-și afirma angajamentul față de politica inaugurată în timpul primului mandat al actualului președinte. Rezolvarea conflictului israeliano-palestinian este, ea însăși, parte din acest context.

Turcia, pe de altă parte, pare a intenționa să insiste pe agenda sa actuală. La fel ca și în cazul IMEC, regimul Erdoğan se manifestă și în cazul GSI mai degrabă cu ostilitate. Asta deși neinclusiunea Turciei în cele două proiecte este justificată atât prin faptul că nu este fezabil economic ca ele să treacă prin Anatolia, cât și prin însăși atitudinea agresivă și lipsa de cooperare a Ankarei. Insistând să folosească pretexte legate de entitatea turcă din nordul Ciprului, nerecunoscută internațional, Turcia nu poate obține nimic în relație cu IMEC și GSI.

Siria post-Assad, la rândul său, nu poate îmbrățișa pe deplin și pe termene lungi strategia Turciei, pentru că actualul regim de la Ankara nu are de oferit soluții privind normalizarea relațiilor externe ale Damascului și reconstrucția țării. Aceste două obiective necesită resurse mult dincolo de capacitățile celor două țări, pe care doar Occidentul le poate asigura, în cooperare cu aliații săi din regiune. Majoritatea statelor arabe din Orientul Mijlociu și Golful Persic sunt deja sau devin interesate în avansarea proiectelor de conectare a regiunii la Europa și India prin IMEC, unele dintre ele investind deja în acest proiect. În plus, cu puține excepții, majoritatea acestor state este cel puțin suspicioasă față de politica Turciei în Siria și, în general, în regiune. Nu este încă deloc cert că regimul de la Ankara a încetat definitiv sprijinul pentru facțiuni islamiste ostile față de unele state arabe, inclusiv și nu doar Frăția Musulmană. Folosirea de către Ankara a entității turce din nordul Ciprului în cadrul politicii sale este, de asemenea, o chestiune delicată inclusiv pentru majoritatea țărilor din regiune, dar nu doar pentru Cipru și Grecia. Ocuparea unor fâșii importante din nordul Irakului și Siriei va rămâne și ea pentru viitorul previzibil la fel de spinoasă cum este și acum pentru statele din regiune, mai ales cele arabe. Toate acestea ar putea contribui în cele din urmă la moderarea ambițiilor Ankarei în Orientul Mijlociu și estul Mediteranei.

Statele Unite sunt direct interesate în pacificarea regiunii, inclusiv prin conectarea ei la piețele lumii și prin valorificarea resurselor energetice din Mediterana Orientală. Toate acestea implică Israelul și au multiple valențe. Din punct de vedere economic, aduc prosperitate. Din punct de vedere politic, aduc stabilitate și se încadrează perfect în scenariul inaugurat de prima administrație Trump în 2020, prin Acordurile Abraham. Administrația Biden a continuat acest demers și, judecând pe termen lung, a făcut pași suplimentari care arată că vede Republica Cipru drept o piesă din ce în ce mai importantă în ce privește pacea, stabilitatea și prosperitatea din estul Mediteranei și Orientul Mijlociu. Iar politica Turciei și celelalte evoluții din zonă par să apropie și mai mult SUA de Cipru.

Vulnerabilitatea insulei față de Ankara a crescut în condițiile în care regimul Erdoğan pare a fi abandonat definitiv soluția unui stat cipriot unificat, cu două entități federale definite etnic. Insistă, în schimb, pe varianta unui stat independent al turcilor în nord și încearcă să obțină recunoașterea acestuia, de exemplu în cadrul Organizației Cooperării Islamice. Acolo, entitatea are deja statut de observator, sub numele de Statul Turc Cipriot. Dar importanța strategică a insulei în condițiile actuale a crescut. Nu întâmplător s-a vorbit o vreme, cu încurajare și de la Atena, despre intrarea Republicii Cipru în NATO, după aderarea la UE.

Având în vedere că Ankara s-ar fi opus cu siguranță, alternativa era oferirea de către Washington a statutului de „major non-NATO ally” (aliat major non-NATO). Până la finalizarea acestui proces, Republica Cipru a fost deja inclusă pe lista de țări eligibile pentru participarea în exerciții și programe de pregătire militară oferite de SUA pentru estul Europei. Mai mult, o echipă a Forțelor Aeriene ale SUA, cu baza în Germania, a vizitat baza aeriană Andreas Papandreou din Paphos pentru o evaluare privind gradul de interoperabilitate cu forțele americane (Gregoriades 2024; Gregoriades 2025).

Atenția crescândă acordată Republicii Cipru este justificată, alături de argumentele enumerate mai sus, de poziția sa în relație cu cele două mari proiecte expuse aici. În ce privește IMEC, insula se va afla pe traiectoria sa mediteraneană, servind ca actor comercial dar și ca *hub* logistic pentru diferite mărfuri. În ce privește transferul de energie dinspre Mediterana Orientală către Europa, rolul Ciprului este chiar mai important. În primul rând țara va fi un consumator important, la ora actuală lipsindu-i resursele. Competitivitatea economică a Ciprului este și ea scăzută din cauza aceasta, făcând piața sa vulnerabilă la investiții, cum ar fi cele dinspre Rusia, care s-au dovedit a fi maligne în unele cazuri. În al doilea rând, investitorii și experții consideră că poziția geografică a Ciprului poate contribui la rentabilizarea transferului de electricitate către Europa, via Creta și Grecia continentală. Ciprul este pur și simplu mai aproape de Creta decât Israelul sau Egiptul. În plus, insula va putea contribui în doar 2-3 ani cu propriile resurse de electricitate pe bază de gaze, aflate în curs de evaluare și exploatare. La toate acestea se adaugă valoarea strategică evidentă a acestui adevărat „portavion fix” pentru proiecția de forțe de descurajare occidentale în cazul unor crize serioase în Orientul Mijlociu.

Nu întâmplător, Marea Britanie își păstrează cele două baze militare de la Akrotiri și Dhekelia, iar Statele Unite profită de îndepărtarea Nicosiei de Moscova în ultimii ani pentru a consolida și dezvolta propria amprentă pe insulă. Pași în această direcție au fost făcuți încă din 2022, când administrația Biden a eliminat embargoul asupra achizițiilor cipriote de armament american. A urmat semnarea în septembrie 2024, la Nicosia, a unui acord cadru de cooperare Cipru-SUA în domeniul crizelor umanitare, climatice și de securitate (Associated Press 2024). Apoi, în ianuarie 2025, una din ultimele decizii ale administrației Biden a fost să concretizeze ridicarea embargoului, din 2022, prin includerea explicită a Republicii Cipru pe lista de țări

care pot achiziționa armament și pot beneficia de asistență și pregătire oferite de către SUA, o decizie cu efecte potențial majore în Orientul Mijlociu (Iddon 2025).⁴

Guvernul condus de Recep Tayyip Erdoğan a reacționat chiar a doua zi. A condamnat decizia Casei Albe, catalogând-o drept „o gravă greșeală” și afirmând că Turcia, „în calitate de Patrie Mamă și Stat Garant... va continua să sprijine eforturile Republicii Turce din Nordul Ciprului pentru a-și îmbunătăți capacitățile de apărare și descurajare” (Dincel 2025). Tonul declarației de mai sus exprimă atitudinea deja veche a Ankarei, una de ostilitate față de orice implicare occidentală, europeană sau americană, în Orientul Mijlociu și în estul Mediteranei. Turcia consideră această regiune extinsă drept spațiul său de influență, mai ales după „victoria de la Damasc” împotriva regimului Assad.

Componența noii echipe de la Casa Albă ar putea fi însă problematică pentru Ankara. Noul secretar de stat, Marco Rubio, și consilierul principal pentru securitate al președintelui Trump, Michael Waltz, au un istoric bogat de declarații dure la adresa regimului Erdoğan, pe care l-au pus alături de alte regimuri autoritare (Paternoster 2024; Senatul Congresului SUA). Noul ambasador la Ankara, Tom Barrack, este un prieten vechi al lui Donald Trump, iar originile libaneze, afacerile și parcursul carierei l-au purtat mereu mai aproape de interesele puternicelor monarhii arabe din Orientul Mijlociu, nu către cele ale Turciei (Bazail-Eimil 2024). Iar emisarul special al președintelui SUA pentru Orientul Mijlociu, Steve Witkoff, dar și adjuncta acestuia, Morgan Ortagus, sunt cunoscuți pentru apropierea lor de Israel și disponibilitatea de a promova politica lui Donald Trump în regiune. Președintele american nu a făcut niciodată un secret din faptul că favorizează și mizează pe Israel pentru a rezolva problemele din Orientul Mijlociu conform cu interesele administrației sale. Este important de subliniat că Ortagus a fost profund implicată în concepția și negocierile pentru Acordurile Abraham.

Cele mai recente declarații dinspre Casa Albă indică faptul că rămâne angajată în această direcție. Witkoff a spus recent că Siria și Libanul ar putea fi curând părți în cadrul acelor acorduri (Stein 2025). Avem, deci, indicii importante că procesul privind acordurile Abraham va continua și poate include și alte țări, culminând chiar cu acordul tripartit Israel-

---

⁴ Vezi „Memorandum on the Eligibility of the Republic of Cyprus to Receive Defense Articles and Defense Services Under the Foreign Assistance Act of 1961 and the Arms Export Control Act”, Ambasada SUA Nicosia, 15 ianuarie, <https://cy.usembassy.gov/memorandum-on-the-eligibility-of-the-republic-of-cyprus-to-receive-defense-articles-and-defense-services-under-the-foreign-assistance-act-of-1961-and-the-arms-export-control-act/> (accesat 27 februarie 2025).

SUA-Arabia Saudită. În schimbul recunoașterii și normalizării relațiilor sale cu Israelul, o astfel de înțelegere ar acorda Riadului un statut special în relațiile cu SUA, probabil chiar similar cu cel acordat Israelului, Japoniei sau Coreei de Sud (Chivvis, Miller și Geaghan-Breiner 2023; Mateescu 2024a). Iar Ciprul rămâne și el parte din ecuația soluțiilor în regiune, atât din perspectiva UE, cât și din cea americană. Într-o conversație telefonică recentă, secretarul de stat al SUA, Marco Rubio, l-a asigurat pe ministrul cipriot de externe că apreciază această țară pentru „rolul important pe care îl joacă în estul Mediteranei și ajutorul dat pentru evacuarea cetățenilor americani din zonele de conflict”. Conform comunicatului oficial al Departamentului de Stat al SUA, printre temele discutate s-au regăsit proiectele energetice din regiune și „continua cooperare militară” (US Department of State 2025). Iar mai recent, declarațiile de la întâlnirea miniștrilor de externe ai Israelului, Ciprului și Greciei de la Atena, din 13 martie, reprezintă un indicator puternic că Israelul sprijină cu fermitate proiectele acestei trilaterale în domeniile tehnologiei, securității și energiei, subliniindu-se energia electrică. Șefii celor trei diplomații au decis să intensifice contactele pe aceste teme prin întâlniri bilunare la nivelul liderilor statelor respective, dar și la niveluri diferite de implementare a proiectelor (Nedos 2005a).

În final, nu trebuie pierdută din calcule posibilitatea ca Iranul și Rusia să profite de orice formă de destabilizare, inclusiv prin recrudescența militantismului islamist, pentru a relua contactele și a-și reinstitui influența în regiune, mai ales în Siria. Unele revolte împotriva regimului Sharaa de la Damasc au fost deja incitate de clerici iranieni în Latakia și Tartus. Turcia a acuzat Iranul și pentru aceste episoade, dar și în legătură cu presupusul sprijin acordat PKK în ultimii ani (Türkiye Today 2025). Rusia, de partea ei, încearcă păstrarea unor elemente de aviație în baza sa din Siria și continuă să fie sursa de bani pe care continuă să-i tipărească pentru regimul actual de la Damasc așa cum o făcea pentru Bashar al-Assad (Durgham 2025). Este necesară cooperarea pentru a împiedica revenirea Iranului și Rusiei cu capacități de influență destabilizatoare în regiune, inclusiv posibilitatea recrudescenței militantismului religios sub steagul Statului Islamic. Precum în cazul celor două mari proiecte de dezvoltare regională analizate aici, statele care vor contribui pozitiv la eforturile de cooperare vor avea de câștigat, iar cele care le vor submina, cel mai probabil vor pierde.

BIBLIOGRAFIE

- Akdemir, S. și Ivri Ada, N. 2023. The G20's IMEC Initiative: An Alternative Trade Corridor to China's Belt and Road Initiative, *APCO Worldwide*, 21 septembrie. <https://apcoworldwide.com/blog/the-g20s-imec-initiative-an-alternative-trade-corridor-to-chinas-belt-and-road-initiative/> (accesat 28 februarie 2025).
- Aposporis, H. 2024. Greece, Egypt to lean on wind power in GREGY subsea interconnection project, *Balkan Green Energy News*, 15 octombrie. <https://balkangreenenergynews.com/greece-and-egypt-aim-to-produce-and-export-massive-amounts-of-wind-energy-through-gregy/> (accesat 27 februarie 2025).
- Associated Press. 2024. Cyprus and the US sign a defense deal outlining ways to tackle regional crises, *Associated Press*, 9 septembrie. <https://apnews.com/article/cyprus-us-defense-agreement-security-humanitarian-crisis-a53baa3af6173fb6c9886d16ff5bf0fe> (accesat 27 februarie 2025).
- Banca Mondială. 2024. Dire strait: The far-reaching impact of the Red Sea shipping crisis, *MENA FCV Economic Series Brief* nr. 1/aprilie 2024. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099414105062418860/pdf/IDU1a1491a617394148a91856c1eaa57a28f15b.pdf> (accesat 5 februarie 2025).
- Bazai-Eimil, E. 2024. Trump taps private equity executive Tom Barrack as ambassador to Turkey, *Politico*, 10 decembrie. <https://www.politico.com/live-updates/2024/12/10/congress/trumps-turkey-pick-00193655> (accesat 28 februarie 2025).
- Casa Albă. 2023. Memorandum of Understanding on the Principles of an India – Middle East – Europe Economic Corridor, *White House Statements and Releases*, 9 septembrie. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/09/09/memorandum-of-understanding-on-the-principles-of-an-india-middle-east-europe-economic-corridor/> (accesat 25 februarie 2025).
- Chaudhury, D.R. 2024. India-UAE IMEEC gets a leg up during Abu Dhabi Crown Prince visit. *The Economic Times*, 11 septembrie. <https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/foreign-trade/india-uae-imeec->

- gets-a-leg-up-during-abu-dhabi-crown-prince-visit/articleshow/113268215.cms?from=mdr (accesat 6 februarie 2025).
- Chivvis, C.S., A.D. Miller și B. Geaghan-Breiner. 2023. Saudi Arabia in the emerging world order, *Carnegie Endowment for International Peace*, 6 noiembrie. <https://carnegieendowment.org/research/2023/11/saudi-arabia-in-the-emerging-world-order?lang=en> (accesat 4 martie 2025).
- Clarck, N. 2023. The rise and fall of the BRI, *Asia Unbound*, Council on Foreign Relations, 6 aprilie. <https://www.cfr.org/blog/rise-and-fall-bri> (accesat 5 februarie 2025).
- Condon, B. 2023. China's loans pushing world's poorest countries to brink of collapse, *Associated Press*, 18 mai. <https://apnews.com/article/china-debt-banking-loans-financial-developing-countries-collapse-8df6f9fac3e1e758d0e6d8d5dfbd3ed6> (accesat 5 februarie 2025).
- Çandar, C. 2020. Turkey's Blue Homeland doctrine: Signaling perpetual conflict in the Mediterranean and rough waters ahead, *The Turkey Analyst*, 26 august. <https://www.turkeyanalyst.org/publications/turkey-analyst-articles/item/648> (accesat 21 februarie 2025).
- Dalitis, F. 2024. US backs Cyprus-Greece-Israel power link, *Philenews*, 9 septembrie, <https://in-cyprus.philenews.com/insider/us-backs-cyprus-greece-israel-power-link/> (accesat 24 februarie 2025).
- Damaskinos, I. 2025. Gas agreements signed in Egypt, *Cyprus Mail*, 17 februarie. <https://cyprus-mail.com/2025/02/17/gas-agreements-to-be-signed-in-egypt> (accesat 26 februarie 2025).
- Diakun, Bridget. 2024. Suez Canal struggles with transits while Bab el Mandeb makes minor monthly gains *Lloyd's List*, 7 noiembrie. <https://www.lloydslist.com/LL1151285/Suez-Canal-struggles-with-transits-while-Bab-el-Mandeb-makes-minor-monthly-gains> (accesat 3 februarie 2025).
- Dincel, S. 2025. Türkiye says US move to designate Greek Cypriot administration eligible for arms sales 'grave mistake', *Agenția Anadolu*, 16 ianuarie. <https://www.aa.com.tr/en/europe/turkiye-says-us-move-to-designate-greek-cypriot-administration-eligible-for-arms-sales-grave-mistake/3452995> (accesat 28 februarie 2025).

- Durgham, N. 2025. Russia flies cash to Syria as West hesitates to lift sanctions, *Middle East Eye*, 14 februarie 2025. <https://www.middleeasteye.net/news/russia-flies-cash-syria-west-hesitates-sanctions> (accesat 7 februarie 2025).
- Eavis, P. și Alderman, L. 2024. Houthi attacks turn back the clock for shipping as costs pile up, *The New York Times*, 11 decembrie. <https://www.nytimes.com/2024/12/11/business/houthi-red-sea-attacks-shipping-lanes-africa.html> (accesat 25 februarie 2025).
- Fay, E.A. 2024. Details on the pending Türkiye-Syria maritime agreement, *Türkiye Gazete*, 25 Decembrie. <https://www.turkiyetoday.com/region/details-on-the-pending-turkiye-syria-maritime-agreement-97430/> (accesat 24 februarie 2025).
- FE Business. 2024. Sheikh Khalid's Mumbai visit yields key agreements on Virtual Trade Corridor and critical minerals pact, *Financial Express*, 11 septembrie. <https://www.financialexpress.com/business/sheikh-khalids-mumbai-visit-yields-key-agreements-on-virtual-trade-corridor-and-critical-minerals-pact-3607826/> (accesat 5 februarie 2025).
- Ghanem, D. și Sánchez-Cacicedo, A. 2024. From hype to horizon – What the EU needs to know to bring IMEC to life, *European Union Institute for Security Studies*, Brief 10/iunie 2024. [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_2024-10_IMEC.pdf](https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_2024-10_IMEC.pdf) (accesat 20 februarie 2025).
- Gibbon, G. 2023. After stops and starts, GCC Railway is back on 2030 timetable, *Arabian Gulf Business Insight*, 5 decembrie. <https://www.agbi.com/infrastructure/2023/12/big-5-construction-gcc-rail-network/> (accesat 21 februarie 2025).
- Gilani, I. 2023. India-Middle East-Europe Economic Corridor: A passage of possibilities, *Frontline – The Hindu*, 5 octombrie 2023. <https://frontline.thehindu.com/world-affairs/how-the-india-middle-east-europe-economic-corridor-opens-up-a-passage-of-possibilities/article67344064.ece>
- Godwin, B. 2025. Cyprus – A European energy savior? *Center for European Policy Analysis (CEPA)*, 16 ianuarie. <https://cepa.org/article/cyprus-a-european-energy-savior/> (accesat 21 februarie 2025).

- Gregoriades, R. 2024. Cyprus only non-Nato country to join US list for military exercises, *Cyprus Mail*, 12 decembrie. <https://cyprus-mail.com/2024/12/12/cyprus-only-non-nato-country-to-join-us-list-for-military-exercises/> (accesat 30 ianuarie 2025).
- Gregoriades, R. 2025. US air force team at Paphos airbase to enhance Cyprus' interoperability, *Cyprus Mail*, 21 ianuarie. <https://cyprus-mail.com/2025/01/21/us-air-force-team-at-paphos-airbase-to-enhance-cyprus-interoperability> (accesat 30 ianuarie 2025).
- Heinemann, C., Ritter, D., Mendelevitch, R. și Dünzen, K. 2022. Hydrogen fact sheet – Gulf Cooperation Countries (GCC), *Öko-Institut*, Freiburg, Germania. 28 iulie. <https://www.oeko.de/fileadmin/oekodoc/GIZ-SPIPA-hydrogen-factsheet-GCC.pdf> (accesat 15 ianuarie 2025).
- Hussain, A. și Malik, A. 2024. A mixed report card for the India-Middle East-Europe Corridor, *The Hindu*, 13 noiembrie. <https://www.thehindu.com/opinion/op-ed/a-mixed-report-card-for-the-india-middle-east-europe-corridor/article68859565.ece> (accesat 2 martie 2025).
- Iddon, P. 2025. Cyprus can now buy U.S. arms, here's what its shopping list might be, *Forbes*, 24 ianuarie. <https://www.forbes.com/sites/pauliddon/2025/01/24/cyprus-can-now-buy-us-arms-heres-what-its-shopping-list-might-be/> (accesat 28 februarie 2025).
- Jallal, C. 2024. Mediterranean LNG hubs expand to enhance local energy security, *Riviera*, 1 august. <https://www.rivieramm.com/news-content-hub/news-content-hub/mediterranean-lng-hubs-expand-to-enhance-local-energy-security-81679> (accesat 25 februarie 2025).
- Kathimerini. 2024. Greece and Israel sign bilateral energy agreement, *Newsroom Ekathimerini*, 23 decembrie. <https://www.ekathimerini.com/politics/foreign-policy/1257124/greece-and-israel-sign-bilateral-energy-agreement/> (accesat 25 februarie 2025).
- Khatri, V. 2023. IMEC corridor to reduce supply chain risk and transit time, *Indian Transport & Logistics News*, 9 decembrie. <https://www.itln.in/logistics/imec-corridor-to-reduce-supply-chain-risk-and-transit-time-1350645> (accesat 2 martie 2025).
- Markey, D și Youssef, H. 2022. What You Need to Know About the I2U2, *United States Institute of Peace*, 28 iulie. <https://www.usip.org/publications/2022/07/what-you-need-know-about-i2u2> (accesat 6 februarie 2025).
- Mateescu, D. 2024a. Orientul Mijlociu a evitat un război major, dar extremiștii încă alimentează conflictul, *Veridica*, 28 august. <https://www.veridica.ro/opinii/orientul->

- mijlociu-a-evitat-un-razboi-major-dar-extremistii-inca-alimenteaza-conflictul (accesat 4 martie 2025).
- Mateescu, D. 2024b. Trump la Casa Albă: ce ar putea însemna asta pentru zona lărgită a Orientului Mijlociu, *Veridica*, 18 noiembrie. <https://www.veridica.ro/opinii/trump-la-casa-alba-ce-ar-putea-insemna-asta-pentru-zona-largita-a-orientului-mijlociu> (accesat 21 februarie 2025).
- Nedos, V. 2005a. Backing for Greece-Cyprus power link, *Kathimerini*, 14 februarie. <https://www.ekathimerini.com/politics/foreign-policy/1264004/backing-for-greece-cyprus-power-link/> (accesat 14 martie 2025).
- Nedos, V. 2025b. Cyprus and Chevron-led group agree on updated plan for offshore field, *Kathimerini*, 15 februarie. <https://www.ekathimerini.com/economy/energy/1261758/cyprus-and-chevron-led-group-agree-on-updated-plan-for-offshore-field/> (accesat 26 februarie 2025).
- Newsroom Türkiye. 2025. Qatar denies plans for gas pipeline through Syria and Türkiye, *Türkiye Gazete*, 9 ianuarie. <https://www.turkiyetoday.com/business/qatar-denies-plans-for-gas-pipeline-through-syria-and-turkiye-103154/> (accesat 26 februarie 2025).
- Nishizawa, T. 2023. China's double-edged debt trap, *East Asia Forum*, 19 septembrie. <https://eastasiaforum.org/2023/09/19/chinas-double-edged-debt-trap/> (accesat 5 februarie 2025).
- Pareek, P. 2025. What is India-Middle East-Europe Corridor and how will it benefit India? *India Today*, 13 februarie. <https://www.indiatoday.in/india/story/what-is-india-middle-east-europe-corridor-and-how-will-it-benefit-india-2679305-2025-02-13> (accesat 15 februarie 2025).
- Paternoster, T. 2024. Trump to appoint hardliners Rubio and Waltz as foreign policy chiefs, reports claim, *Euronews*, 11 decembrie. <https://www.euronews.com/2024/11/12/trump-to-appoint-hardliners-rubio-and-waltz-as-foreign-policy-chiefs-reports-claim> (accesat 28 februarie 2025).
- Rizzi, A. 2024. The infinite connection: How to make the India-Middle East-Europe Economic Corridor happen, *European Council on Foreign Relations*, Policy Brief 531, 23 aprilie. <https://ecfr.eu/wp-content/uploads/2024/04/The-infinite-connection-How-to-make-the-India-Middle-East-Europe-economic-corridor-happen.pdf> (accesat 27 februarie 2025).

- Roy, S. 2025. F-35 jets, energy deals, and trade talks: PM Modi, President Trump meet to strengthen India-US ties, *The Indian Express*, 14 februarie. <https://indianexpress.com/article/india/modi-trump-bilateral-meeting-ties-tariffs-terrorism-deals-cooperation-9835387/> (accesat 3 martie 2025).
- Saher, A.A. 2024. From vision to reality: Saudi and UAE strategic play with the IMEC Railway, *MENA Unleashed*, 15 octombrie. <https://menaunleashed.com/p/from-vision-to-reality-saudi-and> (accesat 21 februarie 2025).
- Senatul Congresului SUA. 2021. Scrisoare către Președintele SUA, 9 februarie. <https://www.wyden.senate.gov/imo/media/doc/TurkeyLetter.pdf> (accesat 28 februarie 2025).
- Shadi, M. 2024. Strategic ramifications of unrest in Bab El Mandab: the Arab cost. *Al Habtoor Research Center*. <https://www.habtoorresearch.com/programmes/unrest-in-bab-el-mandab/> (accesat 25 februarie 2025).
- Singh, S., Raja, W., Kumar, S., Uppal, A. și Rani, N. 2024. India-Middle East-Europe Economic Corridor: A strategic energy alternative, *Energy Research Letters*, vol. 5, 30 noiembrie <https://erl.scholasticahq.com/article/123649-india-middle-east-europe-economic-corridor-a-strategic-energy-alternative> (accesat 21 februarie 2025).
- Soylu, R. 2023. Turkey's Erdogan opposes India-Middle East transport project, *Middle East Eye*, 11 septembrie. <https://www.middleeasteye.net/news/turkey-erdogan-opposes-india-middle-east-corridor> (accesat 20 februarie 2025).
- Stein, A. 2025. Witkoff: Syria and Lebanon could join Abraham Accords, *The Jerusalem Post*, 26 februarie. <https://www.jpost.com/breaking-news/article-843774> (accesat 28 februarie 2025).
- Stylianou, C. 2025. Completion deadline of 'end of 2025' set for Vasilikos LNG terminal, *Cyprus Mail*, 7 ianuarie. <https://cyprus-mail.com/2025/01/07/completion-deadline-of-end-of-2025-set-for-vasilikos-lng-terminal> (accesat 21 februarie 2025).
- Türkiye Today. 2025. Tensions rise between Türkiye, Iran over Tehran's ill-advised policies in Syria, *Türkiye Today*, 5 martie 2025. <https://www.turkiyetoday.com/turkiye/tensions-rise-between-turkiye-iran-over-tehrans-ill-advised-policies-in-syria-127329/> (accesat 7 martie 2025).

US Department of State, Secretary Rubio's Call with Republic of Cyprus Foreign Minister Kombos, 5 martie 2025. <https://www.state.gov/secretary-rubios-call-with-republic-of-cyprus-foreign-minister-kombos/> (accesat 7 martie 2025).

Voudouri, A. 2025. Athens and Nicosia set Syria terms, *Kathimerini*, 13 februarie. <https://www.ekathimerini.com/politics/foreign-policy/1261510/athens-and-nicosia-set-syria-terms/> (accesat 24 februarie 2025).

IDR

Institutul Diplomatic Român

Misiune. Institutul Diplomatic Român (IDR) își asumă misiunea de a contribui substanțial la creșterea calității diplomației românești prin formare, educare continuă, cercetare, prin dezvoltarea gândirii critice și strategice, prin conectare internațională. O politică externă bună servește unei politici interne benefice.

Principii: valorizarea resurselor umane, profesionalismul, respectul și dialogul, responsabilitatea pentru comunitate.

Pornind de la atribuțiile legale fondatoare ale IDR, dezvoltarea în continuare a institutului se realizează, în funcție de nevoile identificate în MAE, pe următoarele patru direcții:

- Formarea și educarea continuă a diplomaților și a altor categorii de cursanți;
- Aprofundarea dimensiunii de cercetare și expertiză pe spații regionale și problematice funcționale;
- Funcționarea IDR ca *think-tank* al MAE;
- Integrarea IDR în cadrul unei rețele internaționale de institute relevante similare.

Autor: Dragoș C. Mateescu este analist la Institutul Diplomatic Român – Serviciul Furnizare de Expertiză pentru MAE, cercetător și lector asociat la Universitatea din București și autor la *Veridica*.

Seria Policy Paper IDR

ISSN 2285-8938

ISSN-L 2285-8938

Imagine copertă: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:DP4-.jpg>

Institutul Diplomatic Român - IDR

<https://www.idr.ro/en/> | secretariat@idr.ro

Primăverii 17, sector 1, București, 011972